Cena: 30 hal.

KUN LITERATURA ALDONO

„LEGOLIBRO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ“

OFICIALA ORGANO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ KAJ DE

CENTRA ASOCIO
BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E.).

Prezid.: Jan Hradil. Vicprez.: Prof. dr. V. Rosický. Sekr.: B. Davídek, Ed. Kühnl. Kas.: J. Kopecký. (Praha I. 342. Kafejo „Union“.)

Kancelario, kursoj: Praha II., Vodičkova ul. 38.

B. U. E. sdružuje na **50** českých spolků esp. v Rakousku.
(B. U. E. kunigas je **50** bohemaj societoj esp. en Aŭstrio.)

V. SVĚTOVÝ KONGRES ESPERANTISTŮ
V BARCELONĚ 1909.

1909. **PROSINEC. — DECEMBRO.** **III. 10.**

Oficiala organo de bohemaj Esperantistoj kaj de CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA

Časopis Českých Esperantistů

kun literatura aldono

„Legolibro de Bohemaj Esperantistoj"

vychází 10krát ročně (kromě srpna a září). | eliras monate (krom aŭgusto kaj septembro).

Redaktor: **Ed. Kühnl.**

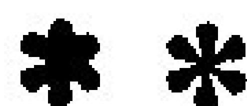
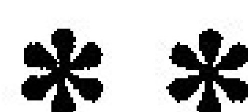
Předplatné (ročně 3 K pro Rakousko, Fr. 3·75 pro cizinu), a vše týkající se časopisu, budiž zasláno pouze na adresu: „Časopis Českých Esperantistů", Praha II.-2023, Dittrichova ul. 7. Redakce vyhražuje si právo upraviti články pro tisk. Netištěné rukopisy se vrátí, byla-li přiložena známka; pracem původním dána přednost.

Abonpago, akceptata por almenaŭ unu jaro (Fr. 3·75 = 1,50 Sm por fremdlando, 3 K por Aŭstrio), kaj ĉio, kio koncernas la gazeton, estu sendata nur laŭ la adreso:

„Časopis Českých Esperantistů" en Praha II. (Bohemujo - Aŭstrio). II.—2023. Dittrichova ul. 7.

La redakcio rezervas por si la rajton korekti la manuskripton por la preso; la nepresitaj manuskriptoj estos redonitaj, se oni almetis poŝtan markon. Originalaj artikoloj estos ĉiam prefere akceptitaj.

Účet poštovní spořitelny 93.281.

„ČASOPIS ČESKÝCH ESPERANTISTŮ" obsahuje v tomto ročníku 208 str. (r. 1908 obsahoval 160 str.) Ročník IV. bude vycházeti opět v sešitech po 20 str. s literární přílohou. Cena 3 K. K tomuto číslu jest přiložen složní list poštovní spořitelny, kterého račte použíti k obnovení předplatného, aby mohl býti stanoven náklad příštího ročníku.

SVĚTOVÉ KONGRESY ESPERANTISTŮ A JICH VÝZNAM

bylo thema esperantské přednášky proslovené Ed. Kühnlem. Řečník vyvozuje potřebu našich kongresů vyplynuvší z rozvoje Esperanta a charakterisuje jich ráz: kdežto první kongres působil po výtce dojmem schůze přátel jazyka, kteří sledují takořka isolováni jeho pokroky, jsou další sjezdy stále přesněji a přesněji omezenými schůzemi odborníků používajících Esperanta i jako prostředku. Jmenuje řadu odborných spolků, které téměř bez výjimky ustaveny byly u příležitosti kongresů, kdy interessenti, majíce příležitost osobně o společných zájmech pohovořiti, dají podnět k ustavení nového světového střediska odborníků. Nicméně i pro neodborníka má dnes kongres světový význam nemalý: nehledě ani k tomu, že znalost Esperanta otevírá mu cestu do celého světa, má příležitost, stýkaje se s mnoha národy, oceniti význam Esperanta, sledovati osobně jeho rozvoj a což hlavního — použíti je v konversaci s cizinci, jichž jazyka nezná. Proto možno právem nazvati kongresy světové praktickou školou, v nichž každý je učitelem a žákem zároveň. Z té příčiny pak třeba plně schváliti pravidlo, dle něhož kongresy se pořádají, že jich sídlem jest každoročně jiná země. Zmiňuje se o dojmech ze svých cest vykonaných Esperantem, provolává zdar prvnímu světovému kongresu, který bude pořádán v naší královské Praze!

VÝZNAM A DŮLEŽITOST ESPERANTA PRO TURISTY.

Jistě každý, kdo překročil hranice naší vlasti a trochu dále se zatoulal, mi přizná, že kromě peněz k cestování třeba znalosti jazykové. My Čechové, jakmile vyjdeme za hranice své vlasti, jsme nuceni užívati němčiny. Viděl jsem často „english spoken“, „on parle français“, „si parla italiano“, ba i „usługa polska“, že by tam však mluvili také česky — nechci říci, že nikde není — já toho však neviděl. Následek toho jest, že, jak jsem již řekl, jsme nuceni užívati němčiny. S tímto jazykem dojdeme beze sporu dále, avšak přece ne všude; zajděme do Švýcar, Italie, Hollandska a Anglie — tu jsme i s touto znalostí v koncích. Co tedy činiti? Měl by snad každý, kdo rád se podívá do světa, osvojiti si všecky živé jazyky? Jak dlouho by se musel učiti! Naše školy po této stránce ne dosti prakticky vychovávaly a pak i když takový gymnasista — soudě podle sebe — má příležitost nějakému jazyku se přiučiti, bývá to obyčejně předmět nepovinný, věnuje mu pozornosti málo a dle toho se také naučí.

Později pak, když uzná potřebu znalosti jazykové, nemá již buď příležitosti nebo času anebo obého. Než abych nezabočil, řeknu krátce, že znalosti jazykové jest nevyhnutelně zapotřebí.

Mnohý z nás zajisté sešel se s Polákem, Chorvatem, Slovincem, Rusem — ač jsme všichni Slované, jak poměrně nesnadno lze se s nimi domluviti, hlavně s Rusem a Slovincem! Když tak nesnadno smluvíme se se svými bratry Slovany — oč hůře jde to s Francouzy, Vlachy, Hollanďany a dokonce s Angličany. Dnes, kdy cestování a turistika se zmáhá, kdy vzdálenosti, díky pokročilým a stále se zdokonalujícím dopravním prostředkům se zmenšují a styky národů různojazyčných se množí, měl by se tu člověk naučiti všem těmto řečem? Kolik času by tu potřeboval? Tím přicházím k vlastnímu bodu, k cíli dnešních svých slov a odpovídám hned: není třeba učiti se mnoha řečem. Jedině znalost Esperanta stačí, a to úplně. Esperanto, pomocný to jazyk mezinárodní, nahradí znalost ostatních řečí, umožňuje styk a dorozumění mezi národy a má všecky vlastnosti, aby se stal pomůckou při cestování. Již jeho snadnost jak po stránce gramatické tak i slovní! Jaké doby k osvojení si Esperanta třeba, nemusím udávati; každý ví, za jak poměrně krátkou dobu člověk tolik si osvojí, kolik třeba k dorozumění. Než tu mi snad někdo namítne — „teď však musíš hledati zase jen Esperantisty v cizích městech, musíš se jen s Esperantisty stýkati.“ — Ovšem. — Každý turista a každý, kdo na nějakou cestu se vydává a míní nějaký požitek z ní si přinésti, času pak příliš nemá nazbyt a ten, který má, chce využiti, zajisté již doma si pročte dotyčného průvodce, aby o krajích a zemích, jimiž míní cestovati, tak dalece byl informován, aby věděl, čeho si má všímati, čemu pozornost věnovati, do kterého města zajeti, aby snad nepřešel něco buď historicky nebo umělecky důležitého a jak v tom ohledu praví výborný rádce Baedeker, „každý má se na cestu připravovati tolik měsíců, kolik neděl míní na cestě tráviti.“ V těchto přípravách nezabere mnoho času dopsati esperantským klubům, jich konsulům a v poslední době delegátům světového sdružení esperantského — U. E. A. v těch krajích nebo usedlých v městech, kam chceme zajeti. Adresy všech klubů, konsulů a delegátů U. E. A. snadno naleznete jak v kalendáři Esperantistů, tak i v Oficiala Jarlibro de U. E. A. Tento světový svaz Esperantistů má za účel pouze praktické užívání Esperanta ve službách mezinárodních na poli turistiky, obchodu, věd a t. d. Člen U. E. A. má právo žádati delegáty a subdelegáty o všechny možné informace; každý Esperantista může s důvěrou se obrátiti na kluby a konsuly esperantské a ti jak nejlépe mohou a umějí, ochotně v každém směru mu poradí a případně i průvod nabídnou.

Snad nemusím se ani zmiňovati o tom, jaký rozdíl jest mezi takovýmto ochotným průvodcem přátelským, který z lásky k věci, k myšlence, vás se ujímá, zná místní poměry a může dle okolností vám poraditi, vám vždy nejlepší doporučiti — a mezi

najatým průvodcem, jenž obyčejně papouškuje to, co se kdys před léty naučil, a cizince turistu považuje za pramen svého výdělku, nehledě ani k tomu, že často ani dobře neovládá jazyka, v němž má vám výklad podati. Tak stalo se nám v Benátkách, kde, ač dotyčný ciceron nás ujišťoval, že mluví německy, znal jen tolik, co napapouškoval, a když jsme se ho na něco jiného tázali, co neměl nastudováno, byl v koncích, poněvadž se neuměl vyjádřiti.

Verba movent, exempla trahunt. Místo, abych vám naznačoval, velectění, jak máte Esperanta užíti, povím vám, jak sám a to právě letos užil jsem Esperanta na cestě do Belgie, Londýna a Hollandska.

Neumím ani anglicky, ani hollandsky a se svojí znalostí frančiny daleko bych nedošel.

Dopsal jsem tedy do Antwerp, Brusselu, Londýna a Amsterodamu Esperantistům a sděliv jim, že hodlám navštíviti tamní zemi a město, žádal jsem je za doporučení dobrých a ne příliš drahých hotelů, z Londýna pak žádal jsem výtisk esperantského průvodce. Odevšad dostalo se mi obratem pošty zpráv, ba dostalo se nám i laskavého pozvání do večírků a schůzí Esperantistů.

Laskavost našich samideanoj dostoupila té míry, že nám nabídli i průvod městy.

Poprvé sešel jsem se se zahraničními Esperantisty v Kolíně n/R.; zde náhodou bydleli jsme v hotelu, kde Esperantisté měli právě schůzi. Představivše se, byli jsme velice laskavě přijati, pozváni do schůze a ztrávili jsme v přátelské zábavě večer v kruhu přátel. Zde nebyli Němci vedle Čechů, Němci nevítali Čechy, ale samideanoj — samideanojn.

Bylo-li přijetí v Kolíně n/R. přátelské — bylo v Antverpách opravdu srdečné. Do Kolína přijeli jsme bez oznámení, setkali jsme se s přáteli Esperantisty náhodou. Do Antverp psal jsem totiž již z Prahy a pak z Koblence panu Van der Biest, kterým vlakem přijedeme. Ač s nebe se jen lilo, očekával nás na nádraží náš samideano a nemám dosti slov, abych vám vylíčil, jak nás přijal, jak se o nás v každém směru staral — řeknu jen krátce, krajan a přítel nemohl by se o nás lépe postarati. Nejen opatřil nám vše, čím mohl nám pobyt v Antverpách zpříjemniti a ochotně nás provázel druhý den městem, ale když sám třetího dne, jsa jinak zaměstnán, nemohl se nám již věnovati, opatřil nám jiného ochotného průvodce, také Esperantistu. Že dny v jich společnosti v Antverpách prožité byly příjemné, nemusím zvlášť dodávati a doznávám, snad že to přijetí bylo tak neočekávaně srdečné, snad že to byla první příležitost, kdy jsme byli tak přijati našimi přá-

teli Esperantisty — vše nás mocně dojalo. Těžko loučili jsme se s Antverpami.

Odjíždějíce dále do Brusselu a Ostende dostali jsme zase doporučení na tamní Esperantisty — opata Richardsona a dra. Goffina. Rovněž zde byli jsme našimi samideanoj laskavě přijati. Než tam dlouho jsme se nezdrželi a až zase v Londýně ocenili jsme plně význam Esperanta. Anglicky znal jsem jen dvě slova — prosím a děkuji —; že s tím v Londýně člověk daleko nedojde, jest pochopitelno. O Londýně musím předeslati, že tam jsou sice hotely, kde se člověk domluví ve všech jazycích, ale hotely ty jsou značně drahé a cestovati draho a eventuelně špatně, myslím, že není uměním a to také nikdo nechce. Londýn však jest v tomto ohledu dále než my v Praze, tam jest již esperantský hotel-pensionat O'Connor — který mohu odporučiti všem cestovatelům do Londýna, jak pro přívětivost majitele, tak pro jeho nízké ceny při dobrém zaopatření; tam tedy jsme zaměřili, tam jsme se ubytovali a musím říci, že jsme byli úplně spokojeni. Tam večer cítili jsme se jako doma. Pan O'Connor podával nám vždy žádané vysvětlení a byl vždy rádcem pro den příští. Bez jeho rady byli bychom hodně času promarnili a také dosti peněz vydali — takto na obojím jsme ušetřili. Zde zase jen Esperanto nám dorozumění umožnilo.

Z Londýna jeli jsme přes Hoek van Holland, Haag a Scheveningen do Amsterodamu. Tu byvše předem ohlášeni, byli jsme rovněž na nádraží očekáváni delegátem U. E. A. panem Nuttersem, který nám byl ochotným průvodcem po Amsterodamě a uvedl nás večer do společnosti místních Esperantistů.

Tak krátce nastínil jsem, jak cestovali jsme Esperantem, neznajíce jazyků zemí, do nichž jsme jeli, jak užili jsme služeb poskytovaných členy U E. A. a mohu jen každému co nejvřeleji doporučiti, aby nejen Esperantu se naučil, ale také ho užíval. Tím staráme se zároveň o jeho rozšíření, neboť jen tehdy ti tvrdší a nepřístupnější dají se přesvědčiti, když uvidí, že Esperanta lze také prakticky ve styku s cizinci užíti, že se ho již užívá a že eventuelně mohou míti z něho i materielní prospěch. Uvedu ještě příklad, jak náhodou přiměli jsme jednoho Hollanďana k tomu, že se odhodlal učiti se Esperantu. Bylo to v Amsterodamě. Jeli jsme v tramwayi a bavili se se svým přítelem Nuttersem v Esperantu. Vedle seděl pán, který naslouchal našemu hovoru, ale nevěděl, jakou řečí mluvíme. Než vystoupil, zeptal se pana Nutterse, v jaké řeči se bavíme a jací jsme krajané. Řekl mu, že jsme Češi, a že mluvíme esperantsky. Příštího večera sešli jsme se, jak jsem se již dříve zmínil, se společností Esperantistů amsterodamských, v níž byl i tamní knihkupec a ten nám vypravoval, že k němu

přišel jakýsi pán a koupil si esperantskou gramatiku, řka, že se míní učiti Esperantu. Při tom vypravoval, jak slyšel v tramwayi Čecha baviti se s Hollanďanem v Esperantu. — Stal se tak bez dlouhého přemlouvání a líčení důležitosti Esperanta — Esperantistou. Tak snad podařilo se mi vystihnouti, jak lze Esperanta na cestách užíti, jak Esperanto cestování nejen usnadňuje, ale i zpříjemňuje, jaký význam má Esperanto v turistice, jak se může uplatniti a jistě se uplatní, až ještě kluby turistů a spolky pro povznesení návštěvy cizinců pro ně se rozhodnou, za svoji jednací řeč ke svému prospěchu a ku prospěchu cestujících a turistů je přijmou. Pak splní se slova, jež pronesl náš mistr a genialní tvůrce dr. Zamenhof na druhém kongresu v Ženevě r. 1906: „tiam Esperanto fariĝos jam lingvo, oni ne batalados por ĝi — oni nur tirados el ĝi profiton."

Rev. G. Kratochvíl.

O DŮLEŽITOSTI ESPERANTA PRO UČENCE.

Ve středověku a dlouho i v novověku byl společným jazykem učenců, kterým se dorozumívali na celém tehdy známém světě a psali svá díla, jak známo, jazyk latinský. Tento jediný společný jazyk byl pro učence velikou výhodou, pro ostatní lid však, latiny neznalý, byl velikou překážkou, pro kterou stala se jim věda vůbec nepřístupnou. Nacházíme sice u různých národů učené muže, kteří psali pro lid řečí národní, tak na př. u nás Tomáš Štítný, který vytvořil staročeskou vědeckou prosu v době, kdy velké literatury evropské pořáde ještě pokládaly latinu za jediný prostředek vzdělávací (na konci 14. století), Jan Hus, dále Petr Chelčický, Jan Amos Komenský, u Němců Martin Luther (100 let po Husovi) atd. Ale bylo jim od učených zazlíváno, že se opovažují psáti o vědě jazykem ne latinským, nýbrž národním.

Tato vláda latiny trvala u nás na universitách až do konce 18. století, kdy počaly jazyky národní dobývati si místa vedle ní na vysokém učení, a věda vnikala mezi lid. Zbytky této vlády latiny shledáváme dosud u lékařů při pojmenování různých nemocí, na receptech, ve vědách přírodních, kde se užívá pojmenování latinského ku označení zvířat, rostlin nebo nerostů, u právníků atd.

Za těchto dob bylo učenci snadno sledovati literaturu svého odboru, jednak nebyla věda tenkráte tak obsáhlá, bylo možno obsáhnouti ještě skoro všechny obory její, jednak bylo třeba znáti jen jednu jedinou řeč dorozumívací, totiž latinu, která byla privilegiem učených. Nyní přestala býti věda již privilegiem učených, ona vniká pomocí řečí národních již také mezi lid, ale za to učenci

různých národů nesnadno se dorozumívají. Učenec doby nové jest na tom mnohem hůře. On sotva již obsáhne celý obor své vědy, musí se omeziti na některé zvláštní pole, státi se odborníkem; jemu také nestačí znáti jen jedinou řeč učenců, na př. latinu, on musí, chce-li vědecky pracovati, práce všech učenců poznati, znáti jazyků několik. Mimo svůj jazyk mateřský, jakož i latinu (a řečtinu), aby rozuměl starým spisům, znáti musí tak zvané jazyky světové. Neboť od té doby, kdy přestala ve vědě vláda latiny a na její místo nastoupily řeči národní, píší učenci své práce a vydávají díla jazyky národními, z nichž nejpřednější jsou jazyk francouzský, anglický, německý a ruský, jakož i vlašský. Učenec bádající aby znal alespoň tyto hlavní jazyky, chce-li sledovati vývoj své vědy a čísti základní důležité práce v řeči původní. Jest sice pravda, že učené společnosti (akademie) vydávají z prací obsažených v jejich zprávách nebo ročenkách také krátký výtah jazykem francouzským, ale takovými výtahy nemůže se svědomitý pracovník obyčejně spokojiti, ty slouží více jen jako upozornění. Jemu jest sáhnouti ku práci původní, neboť jest známo, že zprávy ty jsou obyčejně stručné a že se do překladu takových prací vloudí i při nejlepší vůli překladatele nějaké pochybení, zakládající se na nesprávném pochopení nebo úplném neporozumění spisu původnímu. Také trvá dlouho, než se překlad důležitých spisů do řečí jiných pořídí. A tu jsem se ještě nezmínil o ostatních menších národech a jejich vědeckých spisech, které často mají největší důležitost, poněvadž jejich spisovatel popisuje v nich nějaké nové vynálezy neb objevy. Máme důležité vědecké časopisy a jiné spisy psané jazykem dánským, švédským, maďarským, chorvatským atd., nehledě ani k jazykům východním. Nynější učenec aby byl druhým Mezzofantim, t. j. aby znal co možná nejvíce jazyků; že to každému není možno, jest na bíle dni, a považme jen, s jakou ztrátou času (při poměrně krátkém životě lidském) jest to spojeno a s jakou námahou duševní, chce-li takový učenec jen rozuměti (ne mluviti) několika tak zvaným jazykům světovým. A nynější učenci jsou k tomu nuceni. Jest pravdou nepopíratelnou, že ztrávíme větší část života učením se řečem, a když je známe, pak snad uběhlo nám mládí — nejlepší čas k práci. Jak by jinak mohlo užíti se tohoto času ke hlubšímu zdokonalení se ve vlastním budoucím povolání, ku většímu zahloubání se do práce.

Proto není divu, že od 300 let nesla se touha předních duchů mezi učenci za tím cílem, aby na místo zaniklé latiny utvořen byl mezinárodní jazyk pomocný, kterému by se všichni vedle své mateřštiny naučili, a kterým by se navzájem příslušníci různých národů dorozumívali. A můžeme býti na to hrdými, že mezi prvými, kteří takovou myšlenku pojali, nacházíme i našeho slav-

ného učitele národů, Jana Amose Komenského. Píšeť o tom ve svém spise: »Via Lucis«, vydaném r. 1641 (XIX, 9): »Míníme, že jediný jazyk obecný světu jest potřeben, a kdyby jiného nebylo, že by náleželo spíše latinu k té potřebě stanoviti, nežli sic který jiný. Ale že myšlenky naše nyní výše jdou, nemůžeme si pomoci, abychom raději k naprosto novému neradili jazyku.«

Tedy již tenkráte nahlížel Komenský, že se k tomu nehodí latina (ovšem také ne řečtina), vůbec žádný jazyk mrtvý.

Ale nehodí se k tomu také žádný z jazyků světových, na př. jazyk anglický (nehledě ani k obtížnému naučení se jemu), poněvadž by tomu nedovolila žárlivost ostatních národů, honosících se rovněž jazykem světovým; neboť ten národ, jehož jazyk byl by uznán za mezinárodní jazyk dorozumívací, strhl by na sebe nadvládu nejen v obchodě a průmyslu, nýbrž znenáhla v každém oboru. To uznali ostatně již sami Angličané. Proto sáhlo se k jazyku umělému, jak k tomu radil již také náš slavný Amos Komenský na jiném místě uvedeného spisu (XIX. 6), kde praví: »Naprosto však spíše sluší oblíbiti cestu onu, aby jazyk nějaký všemu světa okrsku společný byl způsoben.« A v dopise Hartlibovi píše (1647, VI. 12): »Tisíckrát bylo by lépe míti jazyk nový, veskrze rozumový.« A dále praví ve svém spise: »Nebo snáze jest všechněm naučiti se jedinému čemusi než jednomu všemu« (totiž snáze jest, aby se všichni lidé naučili jednomu jazyku, než aby se každý člověk naučil všem). Slavný filosof ruský Lev N. Tolstoj napsal 27. IV. 1894: »Aby si lidé rozuměli, nutno: buď, aby všechny jazyky samy sebou splynuly v jeden . . ., neb, aby všichni jediný jazyk vyvolili . . ., neb posléze, aby všichni lidé různých národností uměle utvořený a usnadněný jazyk mezinárodní přijali — a se mu učili. Toť idea Esperantistů. Zdá se mi, že tato poslední myšlenka jest nejrozumnější a — což nejdůležitější — nejsnadněji uskutečnitelna.«

Poněvadž mezinárodní pomocný jazyk Esperanto za posledních 20 let došel mezi umělými jazyky největšího rozšíření, postřehli mnozí učenci velikou důležitost této mezinárodní řeči a počali před šesti lety vydávati časopis »Mezinárodní vědecká revue«, ve kterém uveřejňují se pojednání Esperantem, jak původní, tak i přeložená z různých národních jazyků, a všechny důležité novinky. Důležitost tohoto kroku vysvítá z toho, že kdo se chce rychle seznámiti s pokroky vědy ve všech zemích, u všech národů, nemůže čekati, až budou překlady spisů z těchto řečí pořízeny. Zde však má v jediném časopise všechny zprávy ze všech zemí pohromadě.

Dále sestoupilo se na ženevském kongresu světovém 31. srpna 1900 několik učenců, kteří připravili organisaci »Mezinárodní vě-

decká společnost«, jejímž cílem bylo užívati Esperanta mezi učenci, ve vědeckých časopisech a na mezinárodních kongresech. Učenci by tím získali nové dorozumívací řeči na místo zašlé latiny a tím velmi bylo by jim posloužено, kdyby se nemuseli na příště učiti více řečem světovým. Neméně by se posloužilo učencům a vědě, kdyby vědecké časopisy přinášely práce původní, sepsané také Esperantem. A což teprve vědecké kongresy! Kdežto nyní většina účastníků hraje smutnou roli diváků, nerozumějíc všemu, co se mluví několika jazyky světovými a nemohouc se súčastniti jednání, rázem by se vše změnilo, kdyby přijali učenci za dorozumívací jazyk Esperanto. Jaké by to bylo zjednodušení, jak by rázem vzrostlo účastenství všech, kdyby každý věděl, oč se jedná, a mohl se debaty súčastniti. Na oné památné schůzi přítomni byli vynikající mužové vědy z universit a vědeckých učilišť švýcarských, francouzských, německých, španělských, vlašských, ruských a amerických. Předsedou byl zvolen generál H. Sebert, člen francouzské akademie věd, a sekretářem prof. C. Bourlet z Umělecko-průmyslové školy v Paříži. Přijato bylo příslušné prohlášení (aby učenci užívali Esperanta na svých kongresech, a mezinárodně rozšířené časopisy vědecké aby přijímaly články, sepsané Esperantem a přidávaly ke každému článku psanému jazykem národním obsah psaný Esperantem). Matematik R. de Saussure ze Ženevy navrhl, aby se založila esperantská vědecká společnost. Podobný úmysl projevil meteorolog francouzský z Alžíru Harold Parry. I založena především esperantská kancelář v Ženevě; ředitelem stal se R. de Saussure. K této deklaraci připojilo se množství učenců ze všech zemí, jakož i učených společností a časopisů vědeckých, jichž seznam jest obsažen v »Internacio Scienca Revuo« 1907 str. 11.

Na sjezdu Esperantistů pak v Cambridge byla mezinárodní vědecká společnost jaksi úředně ustavena. Tak vniklo tedy Esperanto mezi učence; to stalo se 15. srpna 1907 a prvním předsedou společnosti zvolen gen. H. Sebert; členů bylo již přes 700. Také slavný profesor fysiky v Cambridgei J. J. Thomson F. R. S. (člen král společnosti londýnské) se připojil.

Kdo nyní chce rychle poznati pokroky, učiněné ve všech zemích a ve všech vědeckých odborech, ten nutně musí se připojiti k této společnosti a čísti její časopis. Ovšem bude nutno děliti práce na odbory (mathematiku, fysiku, chemii. astronomii atd.). Následujíce příkladu učenců, založili si již lékaři světový spolek lékařů-Esperantistů (T. E. K. A.), který vydal na rok 1909 svoji první ročenku a čítá na 1000 členů. Také společnost Červeného Kříže nahlédla, že jí kyne z užívání Esperanta veliký prospěch a radí tedy, aby se sledovalo šíření se Esperanta a upozorňuje

společnosti Červeného Kříže na ně. Podobně počínají si právníci, paedagogové atd.

Jest tedy velmi žádoucno, aby záhy nastalo vyrovnání mezi řečí učenců a mezi řečmi národními, aby Esperanto nastoupilo dědictví latiny mezi učenci, aby tito dorozumívali se mezi sebou Esperantem, a věda aby se i nadále pěstovati mohla jazyky národními a tak zůstala přístupna i lidu.

Aby se tohoto krásného cíle, již naším Komenským tak želaného, dosáhlo co nejrychleji, tomu zajisté všichni přejeme plného zdaru.

Prof. dr. V. Rosický.

Pan Hradil vzdává nejsrdečnější a zasloužené díky všem, kteří postarali se o to, aby mohl býti pořádán I. Kongres Českých Esperantistů, všem, kteří přiložili ruku k této veliké práci a která došla kýženého výsledku. Konstatuje, že Kongres náš vydařil se v každém ohledu do nejzazších detailů skvěle a že jistě všichni budou nadšeně vzpomínati na dny jeho trvání. Ač bylo již při různých příležitostech vzpomenuto těch, kteří hlavně mají o Kongres zásluhu, byl zvláště požádán, aby vzdal dnes také jménem všech dík kongresnímu výboru a všem Pražanům, kteří nás vlídně přijali, přátelsky a pohostinně nám podali svoji ruku. Královské Praze, v níž jsme tolik krásných chvil zažili a kde byl pořádán I. Kongres Českých Esperantistů, provolává hřímavé „Sláva".

Pan red. Kühnl předkládá kongresu návrh doporučený a schválený včerejší valnou hromadou, aby r. 1910 byl pořádán slovanský kongres v Praze nebo II. český kongres v Plzni.

Pan red. Steier (esper.) děkuje jménem cizích hostí za přivítání, jež se jim dostalo ve středu českých Esperantistů; vzpomíná kongresů světových a vyslovuje přesvědčení, že stejně jako on i všichni, kdo kongresů těch se súčastnili, k nim právem přirovnají I. kongres Esperantistů českých. Nejen pokud se týče dokonalosti, s jakou čeští Esperantisté jazyk pomocný ovládají ale i co do oficielních jednání většinou dvoujazyčně vedených, byl kongres příležitostí, aby ukázal vyspělost naší organisace a dokázal před cizinou, že Esperanto má zde neochvějný základ v pevném Ústředním Svazu Bohema Unio Esperantista. Řečník děkuje všem pracovníkům na společném díle, jmenovitě nejstaršímu spoluzakladateli prvního střediska českého — Klubu Esperantistů v Praze, který přes sedm let rozvoj Esperanta v našich zemích všestranně podporuje.

Pan red. Kühnl oznamuje, že během kongresu přihlásilo se za členy Ústředního Svazu B. U. E. osm nových spolků.

Pan Silhart:

Skvělý průběh kongresních dnů utvořil v nás všech zajisté to přesvědčení, které jsme již před tím chovali, že jazyk Esperanto stane se nejenom velice důležitým, ale taktéž nepostrádatelným a nutným. Neboť zajisté přispívá k odstranění mnohých nedorozumnění, které povstávají dnes často proto, poněvadž všem řečem se naučiti nelze. Byl to požitek obrovský, který jsme zažili všichni, a sluší v prvé řadě vzdáti srdečný dík pořadatelstvu, které se podjalo s nadšenou ochotou věci, která se plně zdařila. Stali jsme se jednou rodinou, a po chvíli se budeme rozcházeti s teskným srdcem. Ale my se zase co nejdříve sejdeme, abychom se mohli zase upřímně vítati. Děkuji nejsrdečněji všem přítomným, děkuji zejména pořadatelstvu co nejsrdečněji, že se podjalo obrovské práce, která žádným díkem není nahražena. Končím tím dnešní poslední den kongresní a přeji zdaru příštímu konání a příštímu kongresu!

Pan Hradil:

Velectěné shromáždění! Vzácné dámy a velectění pánové! Drazí přátelé! Náš první kongres českých Esperantistů chýlí se ku konci, a jest mojí povinností, abych jej oficielně zakončil. S velkou radostí, ano s oprávněnou hrdostí mohu říci, že tento kongres náš jest novou ratolestí na pevně stojícím stromu Esperanta; a pro nás, pro české Esperantisty, má význam netušený. Byloť kongresem naším zajisté plně dosaženo všeho, co jest účelem národnostních kongresů.

Vnější manifestace a propagace Esperanta vzbudila zájem pro krásnou myšlenku naši v kruzích nejširších, k čemuž v prvé řadě přispěly obsažné zprávy o kongresu a jeho průběhu v časopisech, jichž zástupcům byla poskytnuta při slavnostním zahájení kongresu poprvé příležitost, aby se na vlastní oči přesvědčili, osobně slyšeli, jakého netušeného rozmachu Esperanto i u nás v Čechách během poměrně krátké doby dosáhlo. Zástupcové tisku měli tu poprvé příležitost viděti, jak všechny třídy společenské, jak všechny věky stáří jsou u nás v Čechách v propagování Esperanta zastoupeny. Prostý dělník řadí se tu ke studentovi, tento k akademikovi, učitel vedle profesora, lékař, obchodník a. t. d., zkrátka všichni uznávají, pociťují potřebu dorozumívacího prostředku, jakým jest Esperanto, neboť každý touží po tom, aby se sblížil s lidmi jiných národností a se světem ostatním. Viděli a slyšeli jste útlé dítko, jak s nadšením lahodným Esperantem, při zahájení kongresu nás pozdravilo. Viděli a slyšeli jste statné jinochy, plné zápalu pro naši vznešenou myšlenku. Viděli a slyšeli jste muže vážné, jichž hlavy zkušené kryje sníh šedin, jak s pohnutím pro ideu našeho drahého mistra horují. Viděli a slyšeli jste ženy

naše české, jak ochotně pomoci své v propagování šlechetného díla nabízejí! Zástupcové klubů ze všech končin naší vlasti i mimo ní dostavili se ochotně, aby účastnili se na radostném okamžiku, kdy tvořili jsme vskutku jednu, upřímnou, vzájemnou láskou k sobě prodchnutou, rodinu. Dojmy, jichž naprosto zapomenouti nelze!

A zdaž byl dosažen druhý úkol kongresů národních? Význam vnitřní! Vzájemné setkání, seznámení, povzbuzení lásky k naší myšlence a oživení entusiasmu k další horlivé práci? Můžeme směle tvrditi, že ano! Setkali jsme se, seznámili jsme se a ve vřelém tisknutí rukou, ve zracích radostí a vnitřním pohnutím zářících viděti nejlépe, jak nás setkání, po němž jsme tak dlouho toužili, blaží a byli jsme všichni — všichni povzbuzeni láskou k naší myšlence a oživeni nadšením k další horlivé praci.

Měli jsme příležitost s pravým potěšením vyslechnouti obsažné a v nejvyšším stupni zajímavé přednášky jednotlivých referentů, kteří se svědomitostí obdivuhodnou materiál zpracovali, a nezůstane zajisté námaha jejich bez výsledku — neboť nezapomeneme výtečných rad a pokynů jejich uposlechnouti a v naznačených směrech v propagování Esperanta co nejhorlivěji pokračovati. Srdečný, upřímný a povinný dík vzdávám pánům těmto všem!

Novými nadějemi, vroucím přáním naplněni hledíme mužně budoucnosti vstříc a slibujeme Tobě dnes — vřele a upřímně drahý Mistře náš — že do posledního dechu zůstaneme Tobě my, čeští Esperantisté, věrni a budeme Tvé čisté fundamentální Esperanto šířiti, pro ně bojovati — a vítězství konečné bude naše.

A nyní vzdávám ještě jednou povinný dík slavné městské radě našeho král. hlav. města za přízeň, kterou nám prokázala, a které zajisté i v budoucnosti, jak pevně doufám, budeme požívati.

Vzdávám další dík slavné městské radě Vinohradské, slavnému Vývoznímu spolku, všem ctěným redakcím a vůbec všem, kteří jakýmkoli způsobem ke zdaru kongresu našeho přispěli.

Zvláštním díkem jsme zavázáni Pěveckému odboru „Šestnáctce“ smíchovské, která svými přednesy uměleckými připravila nám pravý požitek.

Dík drahému Mistru Stanislavu Sudovi z Plzně, jenž věnoval Prvnímu kongresu českých Esperantistů svoji komposici — velebný chorál „Al la fratoj“ a na slavnostním večírku nezištně účinkoval.

Dík konečně všem veleváženým umělkyním a umělcům, kteří svým spoluúčinkováním slavnostnímu večeru a divadelnímu představení tolik lesku dodali. Zůstávají nám drahými, nezapome-

nutelnými přáteli, jichž za prokázané ochoty a laskavosti nikdy — nikdy nezapomeneme.

Díky vám všem drazí, předrazí, přátelé Esperantisté, kteří jste přišli ze všech končin drahé vlasti i z ciziny, abyste svoji lásku a oddanost k naší myšlence dokázali.

Končím, drazí, přeje vám všem šťastného návratu do svých domovů, slovy, jež při zahájení kongresu ve dvoraně této nadšeně burácela:

Ať žije Esperanto! Ať žije Zamenhof! Na shledanou!

Totéž prosloveno v Esperantu, načež k vyzvání předsedy provolána třikrát „sláva“ Dr. Zamenhofovi.

Zapěním hymny Esperantistů Kongres skončen.

V neděli, dne 3. října uspořádali pražští a cizí Esperantisté

SPOLEČNÝ VÝLET

na hospodářskou výstavu do Českého Brodu, byvše pozváni místním klubem. Při prohlídce výstavy podávány výklady v Esperantu, což vzbudilo pozornost a zájem mezi přečetnými hosty; před esperantskou exposicí zapěli účastníci výletu hymnu. Večer uspořádána přátelská schůze v místnosti klubu.

Výbor Ústředního Svazu Českých Esperantistů Bohema Unio Esperantista usnesl se jednohlasně vysloviti

NEJUPŘÍMNĚJŠÍ DÍK

panu Frant. Davídkovi, majiteli kavárny „Union“ za vzácnou ochotu, s níž vycházel vstříc přípravnému výboru kongresnímu, propůjčiv mu vhodnou místnost ku pořádání schůzí a ku zřízení kongresní kanceláře.

Známý český hudební skladatel pan Slanislav Suda, člen podepsaného klubu, napsal hudební doprovod k Zamenhofově básni „Al la fratoj.“ Píseň tuto, vyznačující se prostou, zpěvnou melodií, věnoval slepý mistr účastníkům prvního Kongresu Českých Esperantistů.

Podepsaný klub vydal skladbu tu tiskem a dovoluje si Vás zdvořile žádati, abyste ji laskavě odporučili. Bude jistě každému milou upomínkou na skvělý pražský kongres a stane se v brzku populární písní v celém českém světě esperantském. Že píseň se líbí, toho nejlepším důkazem jsou uznání, jichž se dostalo autoru i z ciziny.

Vkusně vypravená skladba jest k dostání u jednatele klubu [Plzeň, Mikulášské náměstí 5.] za obnos 60 hal. [Pro členy klubů v B. U. E. sdružených za 40 hal.]

Připomínajíce, že všechen čistý zisk věnujeme na propagaci Esperanta, doufáme, že nebude nikoho, kdo by naší žádosti nevyhověl a nezakoupil si jeden výtisk Sudovy písně „Al la fratoj.“

ESPERANTISTA KLUBO EN PLZEŇ (BOHEMUJO).

OFICIALA RAPORTO
PRI LA
I. KONGRESO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ
EN PRAHA la 26, 27., 28. de septembro 1909.

Efektiviĝis la revo de bohemaj Esperantistoj — unua nacia kongreso — aranĝita en tagoj de nacia patrono St. Venceslao.

Tiu ĉi grandioza manifestacio pruvis, ke la ideo de helpa lingvo internacia trovas la plej bonan komprenon en ĉiuj sferoj de bohema nacio.

Sukcesa rezultato de la kongreso estas jam nun videbla. Dum antaŭe en multaj urboj interesiĝis pri Esperanto sole individuoj, dediĉas al ĝi hodiaŭ meritintan atenton la plej gravaj korporacioj kaj el multaj lokoj alvenas preskaŭ ĉiŭtage sciigoj pri fondado de novaj kluboj, kiuj plimultigas la nombron de la societoj, grupigitaj en Centra Asocio Bohema Unio Esperantista.

Tiu ĉi morala sukceso estas la plej bona rekompenco al ĉiuj membroj de la prepara komitato, kiuj ofereme laboradis por atingi la fiksitan celon. Kun senlaca zorgemo direktadis la preparajn laborojn s-oj: Jan Hradil, prezidanto, Ing. Fr. Kühnl, vicprezidanto, V. Pařík, sekretario, J. Kopecký, kasisto, kaj vico da fervoraj laborantoj, membroj de esperantistaj kluboj en Praha.

La kongreson diskonigadis multnombraj raportoj en ĉiutagaj ĵurnaloj bohemaj kaj en esperantaj gazetoj fremdlandaj, broŝuroj kaj afiŝoj dissendataj al ĉiuj interesiĝantoj kaj elpendigataj en ĉiuj pli grandaj urboj, gustoplenaj glumarkoj kaj artistaj vidaĵkartoj.

Plej multe oni klopodis gajni por la kongresaj kunvenoj ejojn, korespondajn al signifo de tiu ĉi manifestacio: Malfermo kaj fermo de la kongreso okazis en halo de Frukta Borso, kongresa agado de la dua tago estis transmetita en kunsidan salonon de la Komerca kaj Industria Ĉambro, ekspozicio estis aranĝita en artista salono de esperanta librejo de f-o Topič. Por la esperanta teatra prezentado oni elektis Intiman teatron en Smíchov (antaŭurbo de Praha), la ekzamenoj pri Esperanto havis lokon en bohema Politekniko. De la nomitaj konstruaĵoj flirtis esperantaj standardoj dum la tuta kongreso.

La plej grandan brilon liveris al la kongreso protektorato de urbestraro de reĝa ĉefurbo Praha, kiu donacis al kongresaj celoj sumon de 500 K.

La saman komplezemon montris la urbestraro de antaŭurbo Královské Vinohrady, kiu per subvenco de 50 K ankaŭ esprimis sian simpation al nia ideo.

Same oni devas danki al multaj societoj kaj al apartaj amikoj de Centra Asocio B. U. E., kiuj per rimarkindaj sumoj helpis pligrandigi sukceson de la bohema manifestacio.

Kongresa movado translokiĝis el oficejo (en kafejo „Union") ankaŭ en avenuojn de Praha; kaleŝoj ornamitaj per esperantistaj flagoj altiris la plej grandan atenton de pasantoj, kiuj vive diskutadis pri Esperanto. En la elmontraj fenestroj de librovendistoj aperis verkoj esperantaj sur la ĉefa loko kaj ĉiu penis esti informita pri la kongreso kaj pri Esperanto mem. Gazetartikoloj rilatantaj Esperanton fariĝis ĉefa temo de interparoladoj en publikaj lokoj — estis neniu, kiu ne elmontrus intereson pri Esperanto. Oficejo de B. U. E. viviĝis per vizito de kongresistoj, kiuj alvenadis el tuta Aŭstrio kaj fremdlando. El pli grandaj bohemaj urboj estis organizitaj specialaj ekskursoj.

Sabaton, la 25. de septembro okazis vespere propaganda parolado de s-o dr. Fousek pri la signifo de Esperanto, sekvita kun intereso de kelke da centoj de aŭskultantoj.

Dimanĉon matene estis la kongreso solene malfermita en la Frukta Borso; la granda, bele ornamita halo estis okupita de 360 kongresanoj. Aranĝo de la ornamoj estis tre gustoplena: ĉirkaŭ la muroj estis fiksitaj flagoj de ĉiuj slavaj nacioj, super la podiumo pluŝa drapiraĵo kun brodita emblemo de Bohemujo — duvosta leono, frunte granda bildo de Dr. Zamenhof. Sur la podiumo okupis lokon la elektita komitato kaj delegitoj el fremdlando kaj de grupigitaj societoj. Inter la gastoj oni rimarkis la svisan konsulon, vicdirektoron de Živnostenská Banka, vicurbestron de antaŭurbo Žižkov, representantojn de Komerca kaj Industria Ĉambro, de Nova Komerca Gremiumo, de grava fabriko „Národní Podnik" k. t. p.

La kunveno estis malfermita per la himno „La Espero", prezentita de 16 kantistoj. Poste alparolis la ĉeestintojn prezidanto de Centra Asocio Bohema Unio Esperantista s-o Hradil, sciigante, ke Dr. Zamenhof akceptis la titolon de honora prezidanto de la kongreso kaj ke urbestro de Praha senkulpigas sian foreston. Tiam vicprezidanto de Eksporta Bohema Societo s-o Voleský malfermis la kongreson, aludinte la venkan kaj triumfan progreson de Esperanto en bohemaj landoj. Sekretario de prepara komitato kongresa s-o V. Pařík proponas kiel prezidanton s-on Jan Hradil, kiel vicprezidantojn s-ojn Jaroš Schwarz, prezid. de Esperantista klubo en Plzeň kaj F. K. Svačina, prezid. de Esper-

antista Grupo en Č. Budějovice, kiel sekretarion s-on Ed. Kühnl, red. de „Časopis Českých Esperantistů“.

Prezidanto, salutinte la delegitojn kaj gastojn, parolas pri la signifo de kongresoj naciaj kaj dankas al ĉiuj, kiuj helpis efektivigon de nia unua manifestacio. S-o Kühnl legas nun leteron de Dr. Zamenhof kaj grandan vicon da salutaj telegramoj kaj leteroj venintaj el ĉiuj urboj kaj el la plej malproksimaj landoj.

Poste sekvis aplaŭde aŭskultitaj paroladoj de fremdaj reprezentantoj: f-ino Lillian Holt por Anglujo, s-o Miroševič de Sorgo por Kroatujo, s-o Pečigargov por Bulgarujo, s-ino Salmfels por Francujo, s-o Steier por Germanujo, s-o Ohlson por Svedujo, s-o Boschan por germana societo en Praha, s-ino Hradilová por bohemaj virinoj. Grupigitaj societoj sendis telegramojn aŭ delegitojn. Sume estis reprezentataj el 40 societoj 33. Reprezentanto de Sokola Unio salutis en nomo de bohemaj gimnastoj.

La kongreso sendis salutajn telegramojn al aŭstria imperiestro, al nia kara majstro, al ĉefa propagandisto prof. Cart kaj al direktoro Durieux.

Post fermo de la kunsido forveturis la ĉeestintoj per flagornamitaj veturiloj al komuna tagmanĝo en „Nacian Domon“ en Král. Vinohrady (antaŭurbo). Posttagmeze okazis eksterordinara ĝenerala kunveno de Centra Asocio B. U. E., kiu elektis sekvantan komitaton: Jan Hradil prez., Prof. dr. V. Rosický vicprez., Boh. Davídek kaj red. Ed. Kühnl sekret., Jar. Kopecký kas. Laŭ propono de s-o Ed. Kühnl estis unuanime konsentite, ke estu invitita por jaro 1910 slava kongreso en Bohemujon kaj tiu ĉi decido estis publike proklamita kaj aprobita en la ferma kunsido kongresa. **La kongreso ĉeestita de 360 partoprenintoj kaj ĝenerala kunveno reprezentanta 46 societojn komisiis la komitaton de Centra Asocio Bohema Unio Esperantista per preparaj laboroj.** *)

Je honoro de kongresanoj estis aranĝita vespere Solena Festo, sur kies programo estis granda vico da kant- kaj muzikpecoj de bone konataj bohemaj artistoj. Plej bruan aplaŭdon rikoltis komponaĵo de Majstro Suda, la majesta ĥorkanto je vortoj de L. L. Zamenhof: Al la fratoj. La himno estis dediĉita al I. Kongreso de Bohemaj Esperantistoj. (Prezo de ekz. 60 hel. ĉe Esperantista Klubo en Plzeň).

Lundon la 27. de septembro okazis en ĉambro de bohema politeknika lernejo kunsido de Ekzamena komisio de Centra Asocio

*) Ĉio koncernanta la interslavan kongreson estu adresita sole laŭ adreso: Kongresa komitato de Bohema Unio Esperantista Praha I.—342.

B. U. E., kiu ekzamenis kvar kandidatojn, el kiuj tri tre bone sukcesis. Post specialaj kunvenoj, inter kiuj ni nomas tiun de delegitoj de U. E. A. kaj ĝeneralan kunvenon de Ligo de izolaj samideanoj bohemaj en Aŭstrio, estis daŭrigata kunsido de ĉiuj kongresanoj, en kiu parolis tre interese pri elektitaj temoj s-oj red. E. Kühnl, F. K. Svačina, Dr. Fousek kaj K. Procházka.

La unua traktas pri Esperanta literaturo kaj ĵurnalistiko. (Statistiko pri la literaturo estas pli potenca argumento pri vivo de Esperanto ol teoria parolado. Signifo de „Fundamento de Esperanto", kiu ĵus eliris en bohema traduko. Ĉefaj verkistoj esperantaj. Eldonejoj. Historio de gazetoj. Specialigo de propaganda laboro — gazetoj fakaj. Literaturo por fakistoj kaj blinduloj; muzikaĵoj. Bohemaj Ŝlosiloj de Ĉefeĉ, disvenditaj kaj disdonitaj en 50.000 ekz. inter Bohemoj.)

S-o Svačina: Pri signifo de Esperanto por instruisto. (Solvo de la problemo de lingvo internacia per Esperanto. Favoro de ĵurnalistoj. Instruado pri E. en fremdlandaj kaj bohemaj lernejoj. Esperanto en Lille. Kolektado de vidaĵoj k. t. p. el fremdlando. Intereso pri E. inter lernantoj. Informoj reciprokaj, vojaĝoj, somerloĝejo ĉe fremdlingva samideano-instruisto. Instigo al enkonduko de Esperanto en ĉiujn lernejojn.)

Dr. J. Fousek: Esperanto por juristoj. (Malfacilaĵoj en aŭstria leĝaro, publikigata en 10 lingvoj, kies traduko ne signifas ĉiam la samon! Ekzisto de esperanta traduko estus bona helpilo ankaŭ ĉe starigo de novaj leĝoj fremdlande. Komuna leĝo pri kelkaj komercaferoj, kambio. Signifo de E. por kriminalistiko. Internacia juro, pacaj konferencoj.)

K. Procházka: Signifo de Esperanto por la bohema nacio. (Esperantisto povas ĉiam servi al sia nacio per Esperanto. E. koncernas sole rilatojn kun fremduloj. La vera kosmopolitismo kaj internaciismo ne postulas, ke oni forgesu sian patrujon. E. por malgrandaj nacioj; informoj al fremduloj pri politika kaj historia situacioj, raportoj pri okazintaĵoj en nacia vivo. Artikoloj de bohemaj Esperantistoj en fremdaj gazetoj. Esperantistaj gastoj en Praha; gvidlibro esperanta. Internacia vivo.)

Posttagmeze oni vizitis la urbon kaj la esperantan ekspozicion; tiu ĉi „ora najlo" surprizis per granda kvanto da elmontraĵoj kaj belgusta aranĝo eĉ niajn fremdajn gastojn, kiuj vidis la ekspoziciojn kongresajn kaj kiuj plej laŭde sin esprimis pri tiu ĉi interesa kolektaĵo. El dek mil poŝtkartoj, kiujn la bohemaj samideanoj prunte donis je dispono de la aranĝantoj, oni elkonstruis vastan labirinton. Granda surmura karto de Bohemujo kaj multaj statistikaj bildoj montris la potencan kreskadon de Esperanto kaj de B. U. E. Sur la tabloj estis elmontrita preskaŭ la tuta

literaturo de Esperanto. La biblioteko de Esperantista Klubo en Praha mem enhavas preskaŭ 600 verkojn. Historie valorajn verkojn oni vidis en riĉa kolekto de redakcio de „Časopis Českých Esperantistů".

Vespere pleniĝis la teatro en antaŭurbo Smíchov, kie oni ludis laŭ iniciato de bone konata bohema artisto Tišnov esperanten tradukitan „La koboldo de Zvíkov" kaj boheman komedion „La burĝono". Koncerne la esperantan parton oni devas elkonfesi, ke la tradukinto (s-o V. Tobek) kaj ĉiuj aktoroj multe servis al Esperanto, doninte al bohema publiko okazon priŝati ĝian belsonecon kaj riĉecon.

Mardon, la 28. de septembro sekvis la dua vico de paroladoj: K. Kuthan: Pri signifo de Esperanto por studentoj. (Studenta rondeto esperantista en Praha, nova gazeto Studento.)

Red. E. Kühnl esperante: Tutmondaj kongresoj esperantistaj kaj ilia celo. (Historio de Esperanto, unua kongreso, okazo por fondado de fakaj societoj, ebleco vojaĝi tra landoj fremdlingvaj.)

Rev. Kratochvíl: Esperanto por turistoj. (Priskribo de nunjara vojaĝo en Londonon kaj tra Antverpeno. U. E. A.)

Prof. Dr. Rosický: Esperanto por scienculoj. Lingvo latina. Comenius 1641 pri helpa lingvo. Internacia Scienca Asocio. T. E. K. A.)

La paroladoj estis aŭskultitaj kun plej viva intereso kaj aperis laŭvorte represitaj en Oficiala Raporto eldonita de red. de „Časopis Českých Esperantistů".

Tagmeze estis la Kongreso solene fermita.

Post la festaj tagoj aperis en bohemaj gazetoj longaj raportoj pri la manifestacio, kio plej multe altiris atenton je signifo de Esperanto kaj tuj oni rimarkis laŭ granda kvanto da informopetaj leteroj venintaj en la oficejon de B. U. E., ke la kongreso atingis sian celon. Ĉar la komitato de B. U. E., ne povus de nun respondadi ĉiujn similajn leterojn pro sia laboro organiza, ĝi transdonis ilin al nova, laŭ iniciato de s-o K. Procházka ĵus fondita Bohema Propaganda Societo Esperantista (B. U. E.), kiu fariĝos tiel „la dekstra brako de Unio."

Č. Č. E.

„Literatura Aldono" ampleksos en 10-a n-o 16 paĝojn.

BOHEMA PROPAGANDA SOCIETO ESPERANTISTA (B. U. E.).

Pod tímto názvem ustavil se samostatný svaz, jehož účelem jest pěstovati znalost a šířiti známost Esperanta mezi Čechy v Předlitavsku v souhlase a intencích Ústředního Svazu Bohema Unio Esperantista a šetřiti vždy správnosti jeho dle prohlášení navrženého autorem jazyka a officielně přijatého kongresem v Boulogne sur Mer dne 9. srpna 1905. Účelu vytčeného dosahuje spolek pořádáním přednášek o Esperantu a vyučováním tomuto jazyku, spolupůsobením při zakládání nových a podporováním v propagační činnosti již stávajících spolků sdružených v Ústředním Svazu B. U. E., založením knihovny českých, jakož i jinojazyčných spisů propagačních a pomůcek k vyučování udržováním okružní výstavky a archivu (M u s e a) esperantského, poskytnutím látky o Esperantu české žurnalistice, podáváním informací o Esp., vydáváním knih, brožur, letáků a rozšiřováním propagačních tiskopisů, peněžními prostředky, jako: členskými příspěvky, výtěžky z publikací, zábav, kursů, výstav, přednášek, dobrovolnými dary, odkazy atd. a založením propagačního „Zamenhofova Fondu“.

Jest nesporno, že potřeba takovéto korporace jest dnes nevyhnutelnou, má-li propagace Esperanta pokračovati v našich zemích takovým tempem, jako až dosud. Nebylo by již možno, aby poměrně neveliký počet členů výboru našeho Ústředního Svazu B. U. E. mohl na dále věnovati dostatek nutného k tomu času, aby plnil úkoly výše jmenované, které dnes, po obrovském úspěchu kongresu, tím více sil a času budou vyžadovati. Uvážíme-li, že do té doby čítá korrespondence Unie skorem 5000 čísel, musíme souhlasiti s rozhodnutím výboru, jímž p r o p a g a č n í část agendy předá tomuto novému svazu, rozšiřuje tak v souhlase stanov počet spolupracovníků. Výbor Unie pak bude míti tím spíše příležitost zájmy sdružených klubů podporovati a což na prvém místě nutno zdůrazniti — zabezpečiti opět finančně celé ústředí.

Žádejte bližší informace v kanceláři Ústředního Svazu B. U. E., Praha I. 342., kde přijímají se též přihlášky členů. Členský roční příspěvek 2 K.

AL SINJORO Dr. L. L. ZAMENHOF,
HONORA PREZIDANTO DE CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA.

Kara Majstro!

Ĉar pasis jam 50 jaroj de kiam Vi, kara Majstro, naskiĝis kaj ĉar la ĉiopova Dio tiel benis Vian vivon kaj faris ĝin tiel fruktodona, Vi certe ne ekmiros, ke ankaŭ ni, Viaj fidelaj kaj dankemaj lernantoj, unuigitaj en la Centra Asocio B o h e m a U n i o E s p e r a n t i s t a en Praha, prezentas en nomo de duoncento da grupigitaj kluboj niajn plej korajn kaj sincerajn bondezirojn je ĉi tiu okazo.

La Plejpotenca volu plilongigi Vian vivon ĝis al la plej ekstremaj homaj limoj kaj volu efektivigi Vian revon, ke Vi ekvidu la venkon de nia kara lingvo kaj la fratiĝon de la popoloj. Kun sincera esprimo de profunda respekto ni restas Viaj fidelaj

Centra Asocio Bohema Unio Esperantista.
Redakcio de „Časopis Českých Esperantistů“.

Mistře Zamenhofe!

Kdy k Tobě padesát se sklání let,
kdy každý spěchá vavřín k nohám klásti,
též přijmi naší lípy vonný květ,
s nímž k Tobě pozdrav letí z české vlasti!

Buď zdráv, ó Mistře, požehnaný nám,
v Své dílo patři šťasten dlouhá léta,
jež vytvořil jsi tuhou prací sám,
a nyní v lidstvu šíří se a vzkvétá!

Buď zdráv, Tvé dílo nechať roste dál,
nechť lidstvo bratří v dalším zdárném letu,
bys posléz, Mistře, nad dílem svým šťastný stál,
kdy majetkem se stane veškerému světu!

(O. Svoboda)

V. SVĚTOVÝ KONGRES ESPERANTISTŮ V BARCELONĚ (5.—11. září 1909).

Španělský král Alfons XIII. vyznamenal autora Esperanta Dr. L. L. Zamenhofa řádem Isabelly Katolické.

Největší manifestace, kterou Esperantisté každoročně pořádají — světový kongres — byla letošního roku vážně ohrožena politickými nepokoji v Barceloně, kde přípravy ke sjezdu, jakož i jeho průběh v mnohém ohledu bylo třeba omeziti vzhledem ke známým pouličním událostem. Vždyť nedlouho před jeho zahájením vyjednáváno ještě, zda nebude třeba kongres přeložiti do jiného města. Ačkoliv mnohé poškozené budovy, vypálené kláštery a stálé vojenské hlídky dávaly ještě cizinci tušiti rozsah bouří, přece kongresní týden přinesl městu uklidnění, jakého snad ani vláda neočekávala.

Každým vlakem přijížděli zástupové Esperantistů. Mnozí zavítali nejdříve do úřadovny kongresní, kde upřímně stiskli ruku starým přátelům známým z kongresů minulých. Počet účastníků letošního sjezdu dostoupil 1350, zajisté potěšitelný to výsledek při okolnostech tak nepříznivých. Doktor Zamenhof přijel již v sobotu (4. IX.) a navštívil s přípravným výborem a členy esp. Akademie, za doprovodu čestné jízdní stráže, starostu, jakož i vojenského velitele a zástupce vlády.

V neděli ráno (po slavnostní mši pro katolíky a pro evangelíky) pozdravil starosta Barcelony p. Layret kongresisty ve veliké dvoraně paláce krásných umění. Odpoledne věnováno prohlídce města, návštěvě footbalových zápasů nebo surových „her“ s býky. Večer vyplněn koncertem a esp. deklamacemi v Teatro Romea.

V pondělí zahájen kongres officielně v paláci výše jmenovaném: na rozsáhlé, ozdobené tribuně kolem poprsí dra. Zamenhofa zasedli členové přípravného výboru, zástupcové vlád a jednotlivých národů. Předseda IV. kongresu dr. Mybs zahajuje jednání a navrhuje členy výboru; zvoleni: za předsedu p. Pujula y Vales, místopř. pp. Perogordo a Sabadell, jedn. p. Chavet a pí. Pujula. Za neutuchající bouře potlesku pozdravuje Mistr účastníky nedlouhou řečí, v níž vyslovuje jich jménem dík králi Alfonsovi XIII. za přijetí čestného předsednictví kongresu, ministrům, kteří vzali na se funkci protektorů, vládě za vyzvání ostatních vlád, aby našeho kongresu súčastnily se svými zástupci, městu Barceloně a přípravnému výboru. Jednatel sděluje, že Belgie, Spojené Státy a Norvéžsko jest zastoupeno svými delegáty. Po té následovaly zdravice zástupců súčastněných 35 národností a zemí, mezi nimiž zvláště zajímavými byly proslovy zástupců Končinčiny, Samosu a Turecka, kteréž země dosud na kongresech našich nebyly jmenovány. Za Čechy promluvil jménem Ústředního Svazu Bohema Unio Esperantista pan dr. Kubíček z Olomouce; poukázav na dnešní rozvoj našeho ústředí, tlumočil přání, aby některý z příštích kongresů světových

byl pořádán v Praze. S pozorností byla rovněž vyslechnuta dlouhá řada pozdravných telegramů, mezi nimiž byl i pozdrav prof. dr. Kroity, který súčastnil se loňského kongresu jako delegát japonského ministerstva vyučování, a plukovníka Harvaye, průkopníka naší myšlenky za Oceanem.

Odpoledne přikročeno k pracovní schůzi, na níž promluvil zástupce francouzské obchodní a průmyslové komory. Jednáno o způsobu propagace, publikacích Čefečových a o esperantské bance. V následujících schůzích, které byly konány v aule techniky, přečteny došlé telegramy od krále (dva), ministerstva a jednotlivých ministrů a od Infanta Don Carlosa. Živější debatu vyvolala otázka officielního zastoupení Esperantistů a způsob, kterak zajistiti trvání ústřední kanceláře „Centra Oficejo“ v Paříži. Rozluštění přinesla následující schůze, v níž přijat text návrhu: „Pátý kongres vyslovuje přání, aby esp. propagační spolky různých zemí ustavily hlasováním podle počtu mezinárodní radu, která by se starala o finanční prostředky pro naše officielní instituce (Jazykový výbor a Stálý kongresní výbor). Do této rady bude volen za každých tisíc členů jeden zástupce.“

Poslední den kongresní pořádány ještě dvě hromadné schůze, na nichž vzata na vědomí zpráva rektora Boirace o činnosti Akademie a Jazykového výboru, jehož práce rozdělena ve tři odbory: všeobecný slovník, gramatika, technický slovník. Gen. Sebert zmiňuje se o sídle VI. kongresu a sděluje, že příští kongres bude se konati ve Washingtoně (Spojené Státy Americké). Sedmý kongres pozván do Belgie. Prof. de Saussure předložil zprávu o činnosti Mezinárodního vědeckého svazu, jehož předsedou zvolen na tento rok prof. Huntington z Harvardské University v Bostonu. Ku konci své zprávy zmiňuje se o tom, že minulý měsíc přijaly opět dva kongresy Esperanto za řeč jednací: kongres lékařů v Budapešti a psychologů v Ženevě. Dr. Dor znovu upozorňuje na zásluhy dr. Zamenhofa a vybízí, aby vlivní činitelé vynasnažili se získati jemu Nobelovu cenu míru.

Mezi odbornými schůzemi během kongresu pořádanými nejdůležitější byla valná hromada Universala Esperanto Asocio, na níž promluvil dr. Zamenhof krásnou řeč o úkolech této světové instituce. Na této schůzi oznámen výsledek literárního konkursu vypsaného U. E. A., v němž **první cena** (20 Sm) za nejlepšího průvodce v Esperantu udělena Ústřednímu Svazu Bohema Unio Esperantista (**Praha**: Ilustrita Gvidlibro por turistoj. Prezo 60 hel. afr.) Po té přednášel o životě našeho jazyka Edm. Privat na schůzi Internacia Instituto de Esperanto.

Ve schůzích Jazykového výboru rozhodnuto, aby Akademie stanovila zásady, podle nichž má se postupovati při volbě nových kořenů a při odvozování slov. Rovněž přijat návrh, aby každoročně byla odměňována díla sepsaná vzorným slohem; vyznamenáním byl by titul: „Kronita de la Akademio“.

Z ostatních odborných schůzí jmenujeme schůzi lékařů, farmacistů, právníků, Červeného kříže (s polním cvičením v Esperantu), námořníků, studentů, typografů, učitelů, železničních úředníků, stenografů, katolíků, vegetarianů atd.

Mezi slavnostmi a zábavami, které vyplňovaly kongresní týden, nejčetněji navštíveny byly „květinové hry“, literární to zápasy, uspořádané redakcí „La Revuo“. Čtyřicet cenných odměn,

mezi nimiž i značné peněžité obnosy až 500 K, byly rozdány vítězům v rozsáhlé dvoraně Plodinové Bursy za stejných ovací jako při podobných slavnostech národních. Královnou jmenována paní prof. M. Hankelová z Drážďan, jejíž báseň „La simbolo de l' amo" uznána mezi konkurujícími za nejlepší. Jednu z královských odměn peněžitých dobyla Češka pí. Dufeutrel-Janoušková z Alžíru.

Velikých úspěchů dosáhlo esperantské divadelní představení Gualova dramatu „Mistero de Doloro", sehrané bezvadně katalánskými umělci. V divadle La Bosque sehrán katalánsky Lohengrin, v němž některé části předneseny v Esperantu.

Nutno zmíniti se též o výletech do kláštera Montserratského, na horu Tibidab, do Valvidrera, o cyklistických závodech, jichž cenou byl „Pohár Esperanto" a konečně o slavnostním večeru, na němž předvedeny národní katalanské tance. Po závěrečné schůzi uspořádán městskou radou barcelonskou v Paláci krásných umění večer na rozloučenou, při němž pohostěni všichni kongresisté.

Po dobu kongresu otevřena výstavka esperantských publikací, která však co do bohatosti a zajímavosti nerovnala se výstavám let předcházejících, byvši spíše prodejnou některých firem, které snesly zde vše, co jen označeno jménem „Esperanto".

Barcelonské časopisy „Veu de Catalunya", „La Vanguardia" „El Liberal", „El Diario de Barcelona", „Cu — Cut", „La Campana de Gracia", „La Esquella de la Torratxa" a j. přinášely podrobné zprávy o kongresu. „La Publicidad" obsahoval denně officielní zprávy psané Esperantem.

Po ukončení kongresu uspořádán výlet do Valencie; mezi účastníky byl i náš Mistr s manželkou, kteří byli nadšeně zdraveni ve všech stanicích: v Tarragoně uvítal je na nádraží sám starosta města. Triumfálním byl vjezd Zamenhofa do Valencie, kde očekáván nepřehlednými zástupy jásajících.

Tyto nezapomenutelné dny slavností byly nejlepším zakončením velkolepého kongresu, který v historii Esperanta naplnil novou stránku a dokázal trvalou, neochabující lásku k našemu nedotknutelnému jazyku.

Poznámka. Doporučujeme každému, kdo chtěl by čísti podrobný referát o průběhu kongresních schůzí, aby opatřil si „Oficiala Gazeto Esperantista", „Lingvo Internacia" nebo „La Revuo". Litujeme, že nemožno nám na několika omezených stranách podati více, než pokud sděleno.

Ústřední Svaz Bohema Unio Esperantista v Praze rozšířil své místnosti. Sídlo: Praha I. 342. Kavárna „Union", Ferdinandova tř. 29. Informace a učebna: Praha II. Vodičkova ul. 38. (Mezi Lucernou a Novákem). 1. posch. v levo.

Čtvrtý ročník „Časopisu Českých Esperantistů" bude vycházeti v sešitech o 20 str. (s literární přílohou) a bude opět přinášeti zprávy o pokroku Esperanta u nás i v cizině, bibliografii, adresy dopisovatelů, officielní zprávy Ústředního Svazu B. U. E., pokyny pro začátečníky-Esperantisty, články belletristické atd. Roční předplatné **3 koruny.** Účet pošt. spoř. 93.281. **Adresa pouze:** Praha II. 2023. Dittrichova ul. 7. Red. E. Kühnl. (Při hromadných objednávkách spolkům B. U. E. značná sleva).

Eldonanto: Ed. Kühnl. – Presejo de Národní tiskárna a nakl. JUDr. Edvard Jan Baštýř a spol. Praha.